

Интервју со Н.Е. г. Аиво Орав,

(30/07/2015)

ШЕФ НА ДЕЛЕГАЦИЈАТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ЗА ЈАВНИОТ СЕРВИС МРТВ

Токму пред две недели, овде, во резиденцијата во Пржино се потпиша договорот меѓу четирите лидери на најголемите политички партии во Македонија. За политичката состојба и ЕУ перспективите разговарам со ЕУ амбасадорот во земјава господинот Аиво Орав.

Амбасадоре, европското олеснување го подобри политичкиот дијалог во Македонија, како гледате на потпишаниот документ по неколку месеци преговори и како тече динамиката, почнаа ли да се имплементираат делови од договорот?

Прво ви благодарам што дојдовте тука. Мислам дека многу подобро ќе беше да немаше потреба од такви преговори воопшто, ако политичките партии можеа меѓусебно да разговараат и самите да најдат решение. Во случајов Европската унија и САД им помогнаа на политичките партии да дојдат до договор и конечно тоа се оствари. Мошне доцна, а се изгуби и многу драгоцено време за земјата. Но, конечно тоа се оствари и сега се надевам дека ова е крај на политичката криза којашто всушност почна на 24 декември 2012. Сега имате договор, ние имаме ист така, и се разбира многу се надевам дека тој повторно ќе го отвори патот на земјата кон Европската унија и кон НАТО.

Македонија сега ја чека многу работа, потребни се спроведување на низа реформи. Кои се приоритетите што сега треба да ги имплементираат политичките партии?

Ќе ги ставам во два пакети. Првиот приоритет очигледно е да се спроведе договорот од 2 јуни и од 15 јули. Има многу клучни прашања што партиите може да ги толкуваат на различен начин, а едно од нив е специјалниот обвинител, бидејќи специјален обвинител со целосна автономија треба да се именува до 15 септември. Се надевам дека политичките партии можат да најдат решение самите, но ако е потребно, тогаш секако дека ќе им помогнеме повторно. Второто клучно прашање што го гледам е датумот 20 октомври, кога треба да се именуваат двајца нови министри и пет заменици министри исто така. Најклучно тука се чини дека е Министерството за внатрешни работи.

Реформи...Европската Унија на земјава ѝ даде два значајни документи. Едниот е итните реформски приоритети, а другиот, сега се нарекува Извештај на Прибе. Тоа е извештај на многу јасен јазик, што земјата итно треба да стори, оти многу време се изгуби. Веќе имаме воспоставено работни групи во кои учествуваат политичките партии. Тие произлегоа од средбата на лидерите на четирите најголеми политички партии. Европската унија и САД учествуваат во работата, а сега одговорноста е на работните групи да ги започнат реформите во најкус можен рок, што значи веднаш.

Амбасадоре, дали договорот ја олеснува ЕУ перспективата на Македонија?

Во договорот од 2 јуни, мислам дека најважната работа е првиот параграф од договорот и сакам да го повторам уште еднаш: Страните се сложуваат на прво место да ги стават интересите на земјата и да ја потврдат својата заложба кон Евроатлантскиот процес на интеграција и демократските принципи. Според последните анкети, 80% од народот во земјава ја поддржува Европската унија, а повеќе од 80% НАТО. Тоа значи дека таква е желбата на луѓето во земјава.

Значи и дека реформите што треба да се спроведат мора многу бргу и перфектно да се спроведат. Сега има единствена можност власта заедно со опозицијата и со граѓанското општество да ги спроведат реформите сега, а ако не се искористи сега, тогаш веројатно нема да има уште една шанса. Така, договорот треба да се спроведе 100%, а второ, сите тие реформи што беа препорачани за земјата исто така треба да се спроведат сега.

Каква е ЕУ агендата за Македонија, и по шест години добивање препорака за преговори, можеме ли да очекуваме дека конечно ќе почнат преговорите со унијата?

Извештајот за напредок го подготвуваме тука во Делегацијата на ЕУ, а за нас рокот е 1 септември. Известуваме за сè што сме виделе дека е позитивно, за она што сме виделе дека е негативно, што треба да се стори во иднина. На жалост, оваа година нема многу позитивни работи во оваа фаза, ама може да известиме дека има политички договор, но нормално е политичките партии да разговараат меѓусебе.

Видовме дека по толку години четирите политички лидери дојдоа и седнаа на иста маса, но во оваа фаза тоа се оствари само со помош на Европската Унија и САД. Има само еден месец и неколку дена да се подготват и спроведат реформите, а ние имаме испратено листа на препораки, па се надевам дека август ќе се искористи на најдобар начин годинава.

Препораката за почеток на преговори значи дека земјата ги исполнува Копенхашките критериуми, а Копенхашките критериуми значат дека земјата ги исполнува демократските принципи. За демократијата сите зборуваат, но различно ја разбираат. Демократија значи дека ако одам на да гласам на денот на изборите, тогаш знам дека никој нема да знае за кого гласам. Значи дека не се плашам од притисок кон мене и кон моето семејство во однос на тоа за кого гласаме. Демократија значи дека слободно можам да се искажам. Демократија значи дека ако човековите права или правата воопшто ми се прекршени, тогаш можам да одам на суд и да бидам сигурен дека тој е независен и дека нема политички притисок. Така сите тие реформи се потребни, а точно тоа и го ставивме во документот, особено во Извештајот на Прибе, што сè треба да се стори. Сега е возможно власта, опозицијата, граѓанското општество да покажат дека овие работи се мошне значајни за граѓаните на земјава.

Го споменавте извештајот што Европската комисија ќе го објави наесен, политичката криза ќе има делумно влијание. Сепак финалната оценка ќе ја видиме во октомври. Судството и медиумите се области каде што се неопходни најмногу реформи. Какви конкретни реформи можеме да очекуваме во овие ресори до 24 април?

Прашањето за медиумите и судството веќе добија мошне критички забелешки во минатогодишниот извештај за напредок. Но интересно е што од некој причини, повеќето медиуми во земјава не

сакаа да известуваат за тие клучни прашања од нашиот извештај за напредок. Во земјава правилата се добри, законите се идеални, прашање е спроведувањето. А во случајов сега, власта треба да покаже точно дека се грижи за вредностите на Европската унија.

Дадовме листа со препораки и тие треба да се спроведат. Но прво и основно, слободата на медиумите почнува од новинарите, од уредниците. Ако има самоцензура, како ќе има професионално новинарство? Ако новинарите и уредниците се плашат од нешто, тогаш како да известувате независно, а тоа се очекува од јавниот радиодифузен сервис. МРТ е клучот бидејќи се финансираат од даночните обврзници во земјава, а тие од вас очекуваат независно и професионално известување.

И во време на политичка криза и напнатост, македонската економија добро се држи, според статистиката растот е во нагорна линија, а бројките покажуваат дека доаѓаат нови странски инвестиции. Долгот е меѓу најниските во Европа. Како гледате на економската состојба во Македонија.

Мислам дека сè е меѓусебно поврзано. Политичката криза најверојатно влијае и врз економскиот развој на земјата. Сега е во рацете на власта повторно, и на опозицијата, и на сите други политички партии. Ако целосно се спроведе договорот од 2 јуни, ако реформите започнат сега и веднаш, во тој случај сигурен сум дека позитивните трендови ќе продолжат. Во случај да не се спроведе договорот и да нема реформи, не сум сигурен дека таквите позитивни трендови ќе продолжат на ист начин.

Низа ЕУ проекти се спроведуваат во Македонија, на располагање се и парите од ИПАРД фондовите, каков е интересот за европските пари во нашата земја?

Мислам дека интересот е забележителен, бидејќи во Европската унија, Заедничката земјоделска политика е една од клучните и најскапи политики. Распредуваме пари во своите земји членки, но истото го правиме и во земјите кандидати. Интересот е забележителен, всушност на луѓето не им се верува дека можат да земат пари од Европската унија. Така ги искористивме настаните околу 9 Мај Денот на Европа за посети низ земјата за да објасниме дека навистина е возможно да се аплицира за пари од фондовите за ИПАРД и како да се подобри ситуацијата со земјоделството. Продолжуваме со тоа, има неколку проекти на ЕУ за тоа како подобро да се спроведе оваа политика, а секако се надеваме дека со тоа ќе се подобри ситуацијата во областа на земјоделството во земјава.

Во Македонија нема растечки евро-скептицизам за разлика од некои други земји што покажува дека граѓаните сметаат на Европската унија. Смета ли Европа на Македонија?

Се разбира, да не се грижевме, немаше да ни треба масава и преговорите пред две недели. Многу се грижиме. Сакаме земјава да ѝ се придружи на Европската унија во најкус можен рок. Се грижиме и многу се надеваме дека ќе добиеме позитивен одговор и од ваша страна.

Амбасадоре ви благодарам за интервјуто што го дадовте за јавниот сервис.